

AMBASADORI ODRŽIVOG
RAZVOJA I ŽIVOTNE SREDINE
ENVIRONMENTAL AMBASSADORS
FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Климатске промене и поплаве

2021

Климатске промене и поплаве

Поплаве у Србији су озбиљан проблем

Још увек су свежа сећања на 2014. и на неке скорије поплаве у Србији. Због поплава је 2014. године уведено ванредно стање у целој земљи. Укупне штете и губици износили су 1,7 милијарди евра, а потребе након непогоде су процењене на 1,346 милијарди евра¹. Различити извори су коришћени за финансирање одговора на ванредне ситуације, обнову и опоравак. Значајне поплаве догађале су се наредних година углавном током јуна месеца. Крајем јуна, 2020. године, забележене су поплаве које су довеле до проглашења ванредног стања у 20 општина и које су нанеле велику штету пољопривредној производњи. Када се посматрају Циљеви одрживог развоја², статистички подаци у Србији пружају информације³ о последицама елементарних непогода на основу Сендајског система праћења⁴ (Циљ одрживог развоја 13 – Климатске акције, Исход 13.1⁵).

Предвиђајући даље, главне опасности од климатских промена у Србији укључују сушу, екстремне температуре (и вреле и хладне таласе), смањење водних ресурса (углавном током вегетацијске сезоне), поплаве и шумске пожаре. Ови догађаји угрожавају више аспеката српског друштва и економије. Подаци детаљнијег истраживања које је реализовао експертски тим Амбасадора одрживог развоја и животне средине, представљен су у табели 1.⁶

Табела 1 – Сендајски оквир за смањење ризика од елементарних непогода за Србију (1980–2020)

	Број	Процент од укупних последица
Смрти од поплава	55	17
Индиректно погођени + Директно погођени поплавама	317.078	44
Уништене куће + Оштећене куће од поплава	59.709	60

Детаљније у табели 2:

Табела 2 – Поплаве као елементарне непогоде и последице

Догађај	Смрти	Повређени	Нестали	Уништене куће	Оштећене куће	Индиректно погођени	Директно погођени	Пресељени	Евакуисани	Штете на увесима у ha	Изгубљена стока
БУЛИЦА	3	101		300	847	7331	715	20	700	3956	1723
ПОПЛАВА	55	393	2	2234	57475	273024	44054	2532	49694	257813	22068

У Србији је Национални програм управљања ризиком од елементарних непогода објављен крајем 2014. године и фокусиран је првенствено на поплаве, клизишта и пожаре, а Акциони план за његово спровођење (2016–2020.) даље допуњује поменути

1 documents1.worldbank.org/curated/en/830671468184737730/pdf/105096-WP-Country-Note-Serbia-April-2016-PUBLIC.pdf

2 <https://www.undrr.org/implementing-sendai-framework/sf-and-sdgs>

3 <http://sdg.indikatori.rs/en-US/>

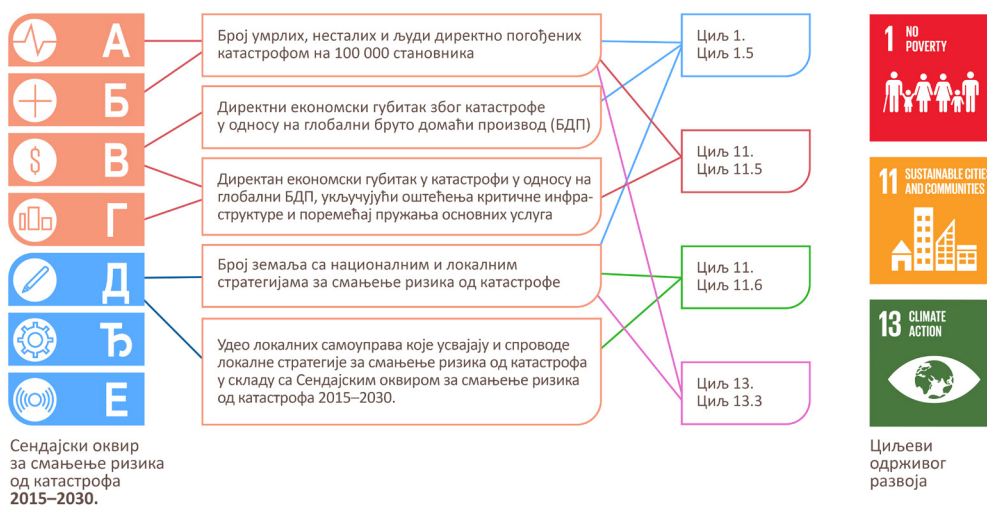
4 Сендајски оквир за смањење ризика од катастрофа је међународни документ који су државе чланице Уједињених нација усвојиле у марту 2015. године на Светској конференцији о смањењу ризика од катастрофа одржаној у Сендају у Јапану, а одобрила га је Генерална скупштина УН-а у јуну 2015. године. Овај оквир је документ наследник Хиого оквира за акцију, који је до тада био најобухватнији међународни споразум о смањењу ризика од катастрофе.

5 <http://sdg.indikatori.rs/en-us/area/climate-action/?subarea=SDGUN130101&indicator=01050101IND01>

6 https://www.desinventar.net/DesInventar/country_profile.jsp?countrycode=srb&lang=EN

национални програм. Светска банка је 2017. године објавила документ СВЕОБУХВАТНО УПРАВЉАЊЕ РИЗИКОМ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА У СРБИЈИ⁷, са поуком да „након елементарне непогоде, хитност пружања помоћи и напори при обнови могу да доведу до конфузије и неефикасности уколико стратешки закони и институционални капацитети нису успостављени”. Србија је 2018. године усвојила Закон о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама, за који се наводи да је у складу са Оквиром за смањење ризика од катастрофа усвојеним у Сендаију.⁸

Текуће 2021. године се поставља питање: да ли смо применили све постављене стратешке и законске оквире, односно да ли постоји ефикасан институционални оквир?

Како су климатске промене у корелацији са поплавама

Јака киша и други екстремни временски догађаји **су све чешћи**, што може довести до поплава и утицати на квалитет воде, али може утицати и на смањену доступност водних ресурса у неким регионима.

Табела 3 – Корелација између климатских промена и поплава

Кључни климатски утицаји	Климатски изазивачи и ризици за ВОДНЕ РЕСУРСЕ	
	Изазивачи	Ризици
Здравље		
Енергија и инфраструктура	Пораст температуре	Смањен снежни покривач и површинске воде од топљења снега
Пољопривреда	Смањене падавине и повећана учесталост суша	Смањене површинске воде и нестабилност водоснабдевања
Екосистеми	Повећан интензитет и учесталост екстремних падавина	Опадање пољопривредне производње
		Штета на инфраструктури од поплава
Водни ресурси		

⁷ <http://documents1.worldbank.org/curated/en/601731512540034235/pdf/121908-BRI-PUBLIC-Serbia-0-1.pdf>

⁸ https://www.unisdr.org/files/43291_sendaiframeworkfordrren.pdf ; <https://www.undrr.org/implementing-sendai-framework/what-sendai-framework>

Када се зна да **емисије гасова са ефектом стаклене баште узрокују климатске промене**, очигледно је да се мерама за смањење ризика од климатских промена последично могу смањити екстремни временски догађаји, укључујући и поплаве.⁹ Очекује се да ће се са климатским променама учесталост, образац и јачина поплава променити – постаће непредвидљивије и штетније. Корисне информације и уобичајене акције које би људи требало да предузму у случају поплава, како би имали приступ сигурној води и санитарним условима су доступни¹⁰. Свест о ризику од поплаве је један од најважнијих корака у спречавању последица поплава. Важно је имати мапе ризика од поплаве.^{11,12} Безбедна вода за пиће би требало да буде главни приоритет у случају поплаве, као и перформансе канализационих система и управљање отпадом. Поплавни догађаји такође могу довести до повећане учесталости болести које се преносе водом.

9 Погледајте и Директиву 2007/60/ЕЦ Европског парламента и Савета од 23. октобра 2007. године о процени и управљању ризицима од поплава. Доступно на: <http://eurlex.europa.eu/LexUriSern/LexUriSern.do?uri=OJ:L:2007:288:0027:0034:EN:PDF>

10 <http://ambassadors-em.com/en/project/watsanplan>; <https://www.wecf.org/wssp/>

11 <https://www.researchgate.net/profile/Milivoj-Garrilon/publication/261728902/figure/fig2/AS:341448563150848@1458419089141/Flood-index-map-of-Serbia-adapted-after-Internet-5.png>

12 <https://www.floodmap.net/?gi=3194360>

env.net

ENV.net PROJECT IS FUNDED
BY THE EUROPEAN UNION
The views expressed in this project do not necessarily
reflect the views of the European Commission

2021

